

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 14.9.2009
KOM(2009) 469 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**o uplatňování a účinnosti směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí
(směrnice 2001/42/ES)**

ZPRÁVA KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o uplatňování a účinnosti směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (směrnice 2001/42/ES)

1. Úvod

Směrnice 2001/42/ES o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí¹ („strategické posuzování vlivů na životní prostředí“ – dále jen „směrnice SEA“) vyžaduje, aby bylo v případě některých veřejných plánů a programů před jejich přijetím provedeno posouzení vlivů na životní prostředí.

Podle čl. 12 odst. 3 směrnice má Komise nejpozději do 21. července 2006 předložit Evropskému parlamentu a Radě první zprávu o uplatňování a účinnosti uvedené směrnice. Za účelem dalšího zahrnutí požadavků na ochranu životního prostředí by k této zprávě měly být případně přiloženy návrhy na změny týkající se především možnosti rozšíření oblasti působnosti směrnice na jiné oblasti/odvětví a jiné druhy plánů a programů.

Z důvodu zpoždění v provádění směrnice do vnitrostátního práva v mnoha členských státech a vzhledem k omezeným zkušenostem s jejím uplatňováním nebyly údaje dostupné k 21. červenci 2006 dostatečné k vytvoření zprávy, jak bylo původně plánováno. (Tato první zpráva měla kromě toho zohlednit zkušenosti nových členských států, které přistoupily v letech 2004 a 2007).

Hlavní zdroje použité při vypracování této zprávy jsou uvedeny v příloze.

2. PROVEDENÍ SMĚRNICE SEA

Členské státy měly směrnici SEA provést do svých právních předpisů do 21. července 2004. Pouze devět z 25 členských států směrnici do uvedeného data skutečně provedlo.

V prosinci 2004 bylo zahájeno 15 řízení pro porušení práva týkajících se neoznámení přijatých opatření z důvodu nepřijetí právních předpisů provádějících směrnici SEA. Pět členských států bylo následně Evropským soudním dvorem (ESD) za neprovedení uvedené směrnice odsouzeno. V současné době ESD neprojednává žádný další případ.

Do roku 2009 provedly směrnici všechny členské státy. Komise provedla studii k ověření souladu provedení směrnice do právních předpisů členských států. V případech potřeby byla nebo jsou zahájena řízení pro porušení práva za účelem řešení problémů neúplného nebo nesprávného provedení.

---

¹ Úř. věst. L 197, 21.7.2001, s. 30. Slovo „strategické“ se ve směrnici neobjevuje. V tomto dokumentu se používá pouze z praktických důvodů.

3. KLÍČOVÉ BODY POSTUPU STRATEGICKÉHO POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

3.1. Hlavní zásady

U plánů a programů, na něž se směrnice vztahuje, se během jejich přípravy a před jejich přijetím provádí posouzení vlivů na životní prostředí. To zahrnuje přípravu zprávy o vlivech na životní prostředí, která určuje možné významné vlivy na životní prostředí a rozumná řešení, jakož i konzultace (s veřejností, s orgány zabývajícími se životním prostředím a v případě přeshraničních dopadů i s ostatními členskými státy). Zpráva o vlivech na životní prostředí a výsledky konzultací se před přijetím zohlední. Poté, co je plán nebo program přijat, jsou orgány zabývající se životním prostředím a veřejnost informovány a jsou jim zpřístupněny příslušné informace. Aby mohly být včas zjištěny nepředpokládané negativní dopady, monitorují se významné vlivy plánů a programů na životní prostředí.

Jedná se o následující plány a programy, včetně jejich změn, které podléhají přípravě a/nebo přijetí příslušným orgánem² a které jsou vyžadovány právními a správními předpisy:

- (1) Plány a programy, které se připravují pro určitá odvětví³ a které stanoví rámec pro budoucí schvalování záměrů, na něž se vztahuje směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)⁴.
- (2) Plány a programy, které vyžadují posouzení v rámci směrnice o stanovištích (92/43/EHS)⁵.
- (3) Plány a programy, které stanoví rámec pro schvalování záměrů (neomezuje se pouze na záměry uvedené ve směrnici EIA; viz odst. 1 výše) a u nichž bylo „screeningem“⁶ určeno, že by mohly mít významný vliv na životní prostředí.
- (4) Menší změny plánů a programů, jakož i plány a programy pro malé oblasti na místní úrovni za předpokladu, že se během screeningu ukáže, že by mohly mít významný vliv na životní prostředí.
- (5) Tato směrnice se nevztahuje na plány a programy v těchto oblastech: národní obrana, civilní ochrana, finanční záležitosti a rozpočet.

---

² Pojem „orgán“ má v judikatuře ESD značný rozsah. Zahrnuje veřejné orgány, částečně veřejnoprávní instituce nebo zprivatizované veřejné podniky, které byly pověřeny poskytováním veřejných služeb pod státní kontrolou a které mají pro tyto účely přiděleny zvláštní pravomoci. Pro více informací viz body 3.12 a 3.13 pokynů Komise pro provádění směrnice SEA.

³ Zemědělství, lesnictví, rybolov, energetika, průmysl, doprava, nakládání s odpady, vodohospodářství, telekomunikace, turistika, územní plánování nebo využívání půdy.

⁴ Směrnice 85/337/EHS o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (Úř. věst. L 175, 5.7.1985, s. 40).

⁵ Směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁶ Prostřednictvím přezkoumání jednotlivých případů nebo upřesněním druhu plánu nebo projektu nebo kombinací obou metod.

3.2. Stanovení oblasti působnosti směrnice

Většina členských států se z obecného hlediska nesečkala při stanovení oblasti působnosti směrnice SEA s problémy. Většina z nich uvádí, že jejich model je založen na sdruženém přístupu, podle něhož je seznam plánů a programů, které mají být posouzeny, doplněn individuálním přístupem k jednotlivým případům, při němž se rozhodne, zda je posouzení nutné.

3.3. Stanovení oblasti působnosti zprávy o vlivech na životní prostředí (čl. 5 odst. 4)

Oblast působnosti a úroveň podrobnosti informací, které mají být obsaženy ve zprávě o vlivech na životní prostředí, se stanoví ve spolupráci s orgány zabývajícími se životním prostředím. Tento postup určování působnosti se v současné době nazývá „scoping“.

Směrnice SEA stanoví omezené požadavky na oblast působnosti zpráv o vlivech na životní prostředí. Členské státy mohou tudíž pro „scoping“, jakož i při konzultacích s příslušnými orgány, používat různé metody. Postupy určování oblasti působnosti („scoping“) se většinou používají při individuálním přístupu, neboť většina členských států nenařizuje specifické metody.

Pokud jde o orgán, který rozhoduje o výsledku postupu „scoping“, jsou mezi členskými státy rozdíly. Často bývá za tento postup zodpovědný úřad pro územní plánování poté, co byl konzultován orgán zabývající se životním prostředím; v jiných případech je zodpovědnost ponechána na orgánu zabývající se životním prostředím.

V několika členských státech se při postupu „scoping“ vyžaduje konzultace veřejnosti, ačkoli to směrnice jako povinnost neukládá.

3.4. Zpráva o vlivech na životní prostředí (článek 5 a příloha I)

Ve zprávě o vlivech na životní prostředí se určí, popíšu a posoudí možné významné vlivy na životní prostředí vyplývající z provádění plánu nebo programu a rozumná náhradní řešení s přihlédnutím k cílům a k zeměpisné oblasti působnosti plánu nebo programu.

Všechny vnitrostátní prováděcí právní předpisy stanoví formální požadavek na poskytnutí popisu výchozí situace. Určení správného rozsahu údajů a úrovně podrobnosti posouzení představuje podle zpráv členských států hlavní problém.

Další problémy ohlášené členskými státy jsou nedostatek kvalitních údajů, zdlouhavý způsob jejich shromažďování, nedostatek homogenních kritérií pro oblast působnosti a obsah základní analýzy a neexistence standardního souboru kritérií týkajících se životního prostředí a udržitelnosti, podle nichž by se plány a programy mohly posuzovat.

3.5. Definice rozumných náhradních řešení (čl. 5 odst. 1)

Zvážení a určení náhradních řešení ve zprávě o vlivech na životní prostředí je jedním z mála bodů, s nimiž měly členské státy problémy. Za účelem poskytnutí pomoci při určování a vybírání rozumných náhradních řešení v rámci jednotlivých postupů byly

v některých členských státech vypracovány rozsáhlé vnitrostátní pokyny. Ve většině členských států se nicméně k definici správného způsobu nedospělo.

Většina vnitrostátních právních předpisů nestanoví konkrétní definici „rozumných náhradních řešení“ nebo řady náhradních řešení, jež je třeba posoudit; výběr „rozumných náhradních řešení“ se určuje na základě individuálního posouzení a rozhodnutí. Všechny členské státy uvedly, že do zpráv o vlivech na životní prostředí je třeba povinně zavést náhradní řešení „nečinnosti“.

3.6. Konzultace (veřejnost a orgány zabývající se životním prostředím) (článek 6)

Směrnice SEA neuvádí přesný popis postupů veřejných konzultací; používá se proto mnoho různých metod: veřejná oznámení, zveřejnění v úředních věstnících nebo v tisku, veřejná setkání, internetové průzkumy a dotazníky. Pokud jde o dobu trvání veřejné konzultace, pevné časové ohraničení stanovilo pouze několik členských států. Většina členských států stanoví období konzultací nejméně na jeden měsíc, zatímco ostatní o délce trvání rozhodují podle jednotlivých případů.

Všeobecná zkušenost ukazuje, že veřejné konzultace, zejména jsou-li organizovány v počáteční fázi plánování a jsou-li chápány jako proces, přispívají k vyšší míře přijetí plánů a programů, a tedy i k časnému určení a vyřešení konfliktů.

3.7. Přeshraniční konzultace (článek 7)

Je hlášeno mnoho případů přeshraničních konzultací s vysokou mírou spokojenosti, přičemž jediný problém představuje otázka různých jazyků.

Náklady na překlady dokumentů a skutečnost, že dokumentace není systematicky překládána, jsou hlavními oznámenými problémy. Nevládní organizace uvedly, že konzultace ve skutečnosti neprobíhají vždy v počáteční fázi, ale až když jsou plány a programy již z velké míry vypracovány.

3.8. Monitorování významných vlivů na životní prostředí

Článek 10 směrnice stanoví, že mají být monitorovány významné vlivy plánů a programů na životní prostředí, aby se včas zjistily nepředpokládané negativní dopady a aby mohla být případně učiněna vhodná nápravná opatření.

Zavedení metod monitorování nebo vypracování vnitrostátních pokynů pro stanovení ukazatelů pro monitorování oznámilo velmi málo členských států. Nedostatek vhodných vnitrostátních pokynů v některých členských státech může zpochybnit účinné provádění monitorovacích opatření.

4. SOUVISLOSTI S DALŠÍMI PŘÁVNÍMI PŘEDPISY EU A POLITICKÝMI OTÁZKAMI

Směrnice SEA má formální a jasnou spojitost se směrnicí o stanovištích a směrnicí o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), úzce však souvisí rovněž s dalšími směrnicemi (směrnice o vodě, o dusičnanech, o odpadech, o hluku a o kvalitě

ovzduší⁷), které obsahují požadavky na zavedení a posouzení plánů a programů v odvětvích, na něž se vztahuje strategické posuzování vlivů na životní prostředí. Mají rovněž souvislost i s protokolem o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí⁸.

Článek 11 směrnice SEA stanoví, že v případě, kdy vzniká povinnost provést posouzení vlivů na životní prostředí současně ze směrnice SEA a z jiných právních předpisů Společenství, mohou členské státy stanovit koordinované a společné postupy.

Pouze několik členských států oznámilo, že mají k dispozici pokyny pro koordinaci společných postupů, které splňují požadavky vztahující se na posuzování v rámci jiných směrnic.

4.1. Směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)

Uvedené dvě směrnice se do velké míry navzájem doplňují: směrnice SEA uplatňuje přístup „zdola nahoru“ a určuje nejlepší možnosti v počáteční fázi plánování, zatímco směrnice EIA postupuje „shora dolů“ a vztahuje se na záměry, které se posuzují v pozdější fázi. Z teoretického hlediska by nemělo dojít k případům překrývání těchto dvou postupů. Pokud však jde o uplatňování těchto dvou směrnic, byly zjištěny různé oblasti možného překrývání⁹.

Vzhledem k tomu, že není vždy možné jasně vymezit hranice mezi plánem, programem nebo záměrem, mohou vzniknout pochyby o tom, zda předmět posuzování splňuje kritéria směrnice EIA nebo směrnice SEA nebo obou směrnic. V tomto ohledu nejsou jednoznačně vymezeny některé kategorie záměrů, které jsou uvedeny v příloze II směrnice EIA v souvislosti se změnami využívání půdy, což by mohlo vést k záměně se směrnicí SEA.

Členské státy zvolily pro vyřešení možných nedostatků plynoucích z překrývajících se postupů různé přístupy, od společných postupů v konkrétních případech, až po neformální koordinaci mezi příslušnými orgány. Mnohé členské státy se však nezdají domnívat, že nemají dostatek zkušeností pro řádné určení a posouzení případů překrývání.

Vzhledem k nedostatku zkušeností s prováděním směrnice SEA mnoho členských států zdůraznilo potřebu koordinace v případě obou postupů; důvodem je však stále

---

⁷ Směrnice 2000/60, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1). Směrnice 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (Úř. věst. L 375, 31.12.1991, s. 1). Směrnice 2006/12/ES o odpadech (Úř. věst. L 114, 27.4.2006, s. 9). Směrnice 2002/49/ES o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí (Úř. věst. L 189, 18.7.2002, s. 12). Směrnice 2008/50/ES o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu (Úř. věst. L 152, 11.6.2008, s. 1).

⁸ Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí k Úmluvě EHK OSN o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (Kyjev, 2003). Protokol byl schválen rozhodnutím 2008/871/ES, Úř. věst. L 308, 19.11.2008, s. 33.

⁹ – V případě velkých záměrů skládajících se z dílčích záměrů nebo pokud význam záměrů přesahuje místní úroveň. – V případě záměrů vyžadujících změny plánů využívání půdy (na něž se vztahuje směrnice SEA) předtím, než může oznamovatel požádat o vydání povolení a provést posouzení vlivů na životní prostředí. – V případě plánů a programů, které stanovují závazná kritéria pro následné povolování záměrů. – V případě hierarchického propojení mezi SEA a EIA (rozřazení do tříd).

ještě to, že mechanismy a nástroje nejsou vždy řádně vyvinuty a vyzkoušeny. To by se mohlo provést s pomocí dokumentů obsahujících pokyny, které by byly vypracovány ve spolupráci s členskými státy.

Bylo by možné zvážit *sloučení směrnice EIA se směrnicí SEA*, aby se objasnil jejich vzájemný vztah a aby se podpořilo jejich vzájemné doplňování a účinnost prostřednictvím holistického postupu posuzování vlivů na životní prostředí. I když tato možnost vypadá zajímavě, sloučení obou směrnic doporučilo jen několik členských států; zdůraznily, že každý postup by měl být zcela samostatný, neboť uvedené dvě směrnice se navzájem doplňují a vztahují se na různé fáze a postupy.

Vezmou-li se v úvahu výše uvedené skutečnosti a omezené zkušenosti s uplatňováním směrnice SEA, nezdá se v současné době vhodné oba postupy slučovat. Lepší koordinace a soudržnosti lze v této fázi dosáhnout pomocí opravy nesrovnalostí mezi ustanoveními obou směrnic a vyjasněním definic problematických kategorií projektů ve směrnici EIA, a to prostřednictvím změny této směrnice a/nebo vypracováním pokynů, jak již bylo uvedeno.

4.2. Směrnice o stanovištích a akční plán pro biologickou rozmanitost¹⁰

S ohledem na **směrnici o stanovištích**, a zejména na čl. 6 odst. 3 uvedené směrnice, v němž se pro některé případy stanoví zvláštní posouzení, jsou členské státy toho názoru, že pokud jde o souvislost s čl. 11 odst. 2 směrnice SEA, v němž se uvádí možnost stanovení koordinovaných a společných postupů posuzování, není třeba ohlásit žádné vážné problémy. Členské státy uvádějí, že podnikly kroky k tomu, aby se vyhnuly zdvojení a překrývání, a to zejména pomocí koordinovaného přístupu, kterému se dává přednost před přístupem společným¹¹.

Je však třeba poznamenat, že nevládní organizace v této záležitosti vyjádřily obavy.

Pokud jde o akční **plán pro biologickou rozmanitost**, mnoho členských států se domnívá, že ustanovení směrnice SEA jsou dostačující a berou ohled na jeho podstatu.

Ze zprávy o provádění akčního plánu pro biologickou rozmanitost v polovině období¹² je zřejmé, že se EU s velkou pravděpodobností nepodaří splnit svůj cíl snížit ztrátu biologické rozmanitosti do roku 2010. Zpráva zdůrazňuje, že je třeba lépe zajistit, aby byla při ekologicky citlivých zásazích financovaných členskými státy a Evropským společenstvím (ES) systematicky prováděna posouzení vlivů na životní prostředí (SEA/EIA).

4.3. Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí

Úmluva o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států, uzavřená v Espoo, k níž ES přistoupilo, byla doplněna protokolem o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí („protokol SEA“). Protokol SEA byl přijat v Kyjevě dne

---

¹⁰ KOM(2006) 216.

¹¹ Koordinace strategického posuzování vlivů na životní prostředí s dalším(i) posouzením(i) a společný postup s jediným posouzením, které splňuje požadavky obou směrnic.

¹² KOM(2008) 864.

21. května 2003 a následně ho podepsalo 36 států a Evropské společenství. Aby mohl vstoupit v platnost, je třeba, aby ho ratifikovalo 16 signatářů (zatím byl ratifikován deseti signatáři).

Protokol SEA se neomezuje na *přeshraniční* dopady plánů a programů; zabývá se rovněž dopady plánů a programů v rámci smluvního státu. Jakmile vstoupí v platnost, bude se po jeho smluvních stranách požadovat posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí. Protokol se rovněž na rozdíl od směrnice SEA zabývá politikami a právními předpisy.

4.4. Změna klimatu

Mnoho členských států uvedlo, že hlavním problémem je nedostatek dobře zavedených metodologií ke zjištění dopadů. Problémy související se změnou klimatu se v rámci strategického posuzování vlivů na životní prostředí zvažují individuálně a zejména v souvislosti s plány a programy s potenciálním významným dopadem na klima, jako jsou například plány a programy v odvětví energie a dopravy. Objevuje se nicméně trend věnovat větší pozornost ohledům na změnu klimatu i v případě ostatních plánů a programů.

Některé členské státy vyvíjejí zvláštní metodologie k měření možných emisí skleníkových plynů způsobených některými plány a programy; další si stanovily cíl „uhlíkové neutrality“ (tj. provádění plánů a programů by nemělo mít za následek zvýšení emisí skleníkových plynů) nebo určují dopady na změnu klimatu z hlediska očekávaného omezení emisí skleníkových plynů.

Vzhledem k nedostatku konkrétních pokynů pro zvažování problémů spojených se změnou klimatu při strategickém posuzování vlivů na životní prostředí by se takové konkrétní pokyny měly dále zpracovávat.

5. PROGRAMY SPOLUFINANCOVANÉ ES V LETECH 2007–2013¹³

Podle čl. 3 odst. 9 směrnice SEA se uvedená směrnice nevztahovala na plány a programy v rámci období programování 2000–2006. V období let 2007–2013 byla směrnice SEA plně použitelná podle čl. 2 písm. a) uvedené směrnice a podle nařízení o soudržnosti, o rozvoji venkova a o rybářství, která se výslovně zmiňují o potřebě provádění strategického posuzování vlivů na životní prostředí.

V případě většiny operačních programů přijatých v letech 2007–2013 bylo ve skutečnosti podle podmínek směrnice povinné provést strategické posouzení vlivů na životní prostředí. To znamená, že strategická posouzení vlivů na životní prostředí nebyla prováděna u operačních programů, které nestanovily rámec pro budoucí schvalování záměrů, tj. zejména programy Evropského sociálního fondu. Splnění podmínek směrnice SEA bylo podmínkou pro schválení programů Komisí.

---

¹³ Nařízení (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti (Úř. věst. L 210, 31.7.2006, s. 25); nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (Úř. věst. L 277, 21.10.2005, s. 1); nařízení (ES) č. 2371/2002 o zachování a udržitelném využívání rybolovných zdrojů v rámci společné rybářské politiky (Úř. věst. L 358, 31.12.2002, s. 59).

S ohledem na *operační programy v oblasti politiky soudržnosti* vyústila zkušenost se strategickým posuzováním vlivů na životní prostředí zejména v následující zjištění:

- Obsah programů byl zřetelně ovlivněn postupem strategického posuzování vlivů na životní prostředí, neboť ve fázi plánování musel být brán zřetel na požadavky týkající se životního prostředí, ačkoliv je obtížné stanovit, do jaké míry tomu tak bylo.

- Úroveň účasti veřejnosti v řadě členských států nebyla tak vysoká, jak by mohla být. Vzhledem ke krátké lhůtě, v níž měly být programy přijaty, muselo několik úřadů pro územní plánování uskutečnit postup provedení strategického posouzení vlivů na životní prostředí ve velmi krátké době. Na druhou stranu je třeba poznamenat, že v článku 11 (Partnerství) nařízení 1083/2003 je stanoveno, že v přípravných fázích programu se postupem účastní subjekty zastupující občanskou společnost.

- V rámci postupu rozhodování byly konzultovány a zapojeny orgány zabývající se životním prostředím, ačkoliv v některých případech bylo obtížné zohlednit všechna jejich doporučení.

- Kvalita zpráv o vlivech na životní prostředí byla nevyvážená a v některých případech poměrně slabá.

Posuzování *programů pro rozvoj venkova* vedlo z hlediska strategického posuzování vlivů na životní prostředí k následujícím připomínkám:

- Kvalita strategického posuzování vlivů na životní prostředí se v jednotlivých členských státech značně lišila.

- Ve většině případů se veřejných konzultací zúčastnilo mnoho zainteresovaných subjektů, přestože v některých případech nebyl vzhledem k nevhodným metodám konzultací dostatek příležitostí k zapojení veřejnosti.

Pokud jde o operační programy financované z *Evropského rybářského fondu*, byly zaznamenány podobné připomínky.

Z celkového hlediska je však navzdory nejasnostem ohledně rozsahu vlivu strategického posuzování vlivů na životní prostředí na obsah programů nutné zdůraznit celkově pozitivní účinek prvního uplatnění směrnice SEA na programy spolufinancované Společenstvím. Ačkoliv je ještě v mnoha ohledech třeba zlepšení, provádění směrnice SEA vedlo k lepšímu začlenění požadavků na ochranu životního prostředí do obsahu programů. Orgány zabývající se životním prostředím jsou lépe zapojeny do všech fází procesu rozhodování.

6. ÚČINNOST SMĚRNICE

Posouzení účinnosti směrnice SEA je založeno na tom, do jaké míry byly začleněním požadavků na ochranu životního prostředí ovlivněny plánovací a programovací postupy a rozhodnutí, a dále na tom, v jakém rozsahu byly v důsledku uplatnění postupu strategického posouzení vlivů na životní prostředí plány a programy změněny.

6.1. Dopad strategického posuzování vlivů na životní prostředí na postup plánování

Většina členských států uvedla zejména příspěvní strategického posuzování vlivů na životní prostředí ke zlepšení organizace a struktury celého postupu plánování, což se považuje za pozitivní faktor. Zejména formální požadavky týkající se konzultací s orgány zabývajícími se životním prostředím a s veřejností vedly ke zlepšení transparentnosti postupů plánování.

6.2. Dopad strategického posuzování vlivů na životní prostředí na obsah plánů a programů

Většina členských států uvádí, že v důsledku strategického posuzování vlivů na životní prostředí došlo v mnoha případech ke změně obsahu plánů a programů. Zkušenosti se v tomto ohledu liší. Obecně se uvádí, že vlivem strategického posuzování vlivů na životní prostředí nedošlo ke změnám hlavních cílů nebo ke změnám přidělení finančních prostředků různým cílům financování; změnily se především některé cíle, režimy nebo kritéria financování. Další zkušenosti však ukazují, že na úrovni největších vnitrostátních plánů měl značný počet závěrů strategického posuzování vlivů na životní prostředí silný vliv na podstatu plánů, včetně výběru náhradních řešení nebo začlenění důležitých návrhů, které ze strategického posuzování vlivů na životní prostředí vyplynuly.

Většina členských států také uvádí, že obsah plánů a programů se v důsledku opakovaného procesu provádění strategického posuzování vlivů na životní prostředí postupně upravuje v průběhu jejich přípravy. Konkrétně zmiňují, že drahá opatření ke zmírnění vlivů, která byla dříve přijata, mohou být nyní v přímém důsledku zahrnutí požadavků na ochranu životního prostředí v počátečních fázích do plánů a projektů nadbytečná.

6.3. Vnímání přínosů strategického posuzování vlivů na životní prostředí

Členské státy uvedly řadu přínosů strategického posuzování vlivů na životní prostředí, jako například:

- začleňování požadavků na ochranu životního prostředí do postupu rozhodování a ekologizace plánů a projektů;
- zavedení účasti a konzultace příslušných veřejných orgánů; tato skutečnost usnadňuje a posiluje spolupráci mezi různými orgány (zabývajícími se plánováním, životním prostředím a zdravím);
- zvýšenou transparentnost postupu rozhodování v důsledku zapojení několika úrovní společnosti;
- přínos strategického posuzování vlivů na životní prostředí ke zlepšení stavu souladu s požadavky příslušné konkrétní politiky životního prostředí.

7. MOŽNOSTI PRO VYLEPŠENÍ SMĚRNICE

Z dlouhodobého hlediska je možno zvážit některé změny za účelem zohlednění vstupu protokolu SEA v platnost, rozšíření oblasti působnosti směrnice SEA (a tím

lépe řešit některé problémy, jako je například změna klimatu, biologická rozmanitost a rizika) a posílení součinnosti s dalšími právními předpisy týkajícími se životního prostředí. V tomto ohledu je možné zvážit následující doporučení:

- Vstup *protokolu SEA* v platnost může přinést změny směrnice SEA. Mohly by být zváženy možné dodatečné změny směrnice SEA. Některé z těchto změn by bylo možné začlenit v rámci přezkoumání směrnice EIA, a to například ve formě změn jejích příloh.
- Protokol SEA překračuje rámec směrnice SEA, neboť pobízí rovněž k možnému uplatnění na některé *politiky a legislativní návrhy*. Vzhledem k tomu, že se směrnice SEA nevztahuje na politiky stanovující rámec plánů a programů, je jako alternativu do budoucna nezbytné zvážit možné začlenění politik a právních předpisů do oblasti působnosti směrnice.
- V členských státech je třeba *vytvořit kapacitu* k zajištění účinného provádění směrnice SEA. Za tímto účelem je nezbytné budování kapacit silně podpořit, a to zejména prostřednictvím cílených kampaní zaměřených na získávání a školení odborníků pro strategické posuzování vlivů na životní prostředí a na vytváření dokumentů s pokyny.
- Některé členské státy rovněž zdůraznily potřebu *dalších pokynů*, a to zejména pokud jde o výklad některých klíčových pojmů směrnice (kritéria výběru, určování náhradních řešení, koordinační mechanismy a/nebo společné postupy pro plnění požadavků pro posouzení v rámci dalších směrnic, zvláštní pokyny týkající se souvislosti mezi strategickým posuzováním vlivů na životní prostředí (SEA) a posuzováním vlivů na životní prostředí (EIA)). Komise by mohla ve spolupráci s členskými státy vypracovat pokyny EU pro zvážení lepšího začlenění otázek změny klimatu a biologické rozmanitosti do strategického posuzování vlivů na životní prostředí.

8. ZÁVĚRY

Celkový stav uplatňování a účinnosti směrnice SEA se v jednotlivých členských státech liší, pokud jde o institucionální a právní ujednání v rámci postupu strategického posuzování vlivů na životní prostředí a o to, jak členské státy vnímají svou roli. Tato různorodá situace má rovněž vliv na způsob, jakým členské státy vnímají přínosy a nevýhody, a na opatření, která by mohla zlepšit provádění a účinnost směrnice.

Obecná zjištění této první zprávy naznačují, že provádění strategického posuzování vlivů na životní prostředí v členských státech je zatím v plenkách a že předtím, než se rozhodne o tom, zda a jak má být směrnice pozměněna, je třeba dalších zkušeností. Zdá se, že členské státy dávají přednost stabilním právním požadavkům, které umožní, aby se systémy a postupy strategického posuzování vlivů na životní prostředí ustálily a aby poskytly možnost k zavedení přímočarých způsobů používání strategického posuzování vlivů na životní prostředí ke zlepšení postupu plánování. Další hodnotící zpráva by měla být vypracována v roce 2013.

Z celkového hlediska je možno učinit závěr, že směrnice SEA přispívá k systematickému a strukturovanému zohledňování opatření na ochranu životního prostředí v postupech plánování a k lepšímu začleňování požadavků na ochranu životního prostředí v přístupu zdola nahoru. Prostřednictvím svých požadavků (zprávy o vlivech na životní prostředí, konzultace a informování příslušných orgánů a veřejnosti atd.) navíc zajišťuje lepší a harmonizované postupy plánování a přispívá k transparentním postupům rozhodování se širokým zastoupením zainteresovaných subjektů.

Příloha

Hlavní zdroje informací

- studie zadaná Komisí týkající se zprávy o uplatňování a účinnosti směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (SEA), <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/study0309.pdf>;
- odpovědi členských států na dotazník Komise týkající se uplatňování a účinnosti směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (SEA);
- studie zadaná Komisí na téma „*Souvislost mezi směrnicí o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a směrnicí o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (SEA)*“ (2005), http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/final_report_0508.pdf;
- příručka ke strategickému posuzování vlivů na životní prostředí pro politiku soudržnosti 2007–2013 (2007, GRDP);
- pokyny Komise týkající se provádění směrnice 2001/42/ES, (2003), <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-support.htm>;
- zkušenosti Komise získané během provádění a prosazování směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) a během jejího uplatňování v případě programů v letech 2007–2013, na jejichž provádění se EU finančně podílela.